

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2024

Μάθημα: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (36)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 17 Ιουνίου 2024

08:00-11:00

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΙΣ (14) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Ι. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. Απόδοση και κατανόηση διδαγμένων κειμένων

(Μονάδες 30)

A.1 Να αποδώσετε **μόνο τις έντονα μαυρισμένες προτάσεις** των πιο κάτω κειμένων (Κείμενο 1 και Κείμενο 2) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Κείμενο 1

Λέγε δή, τί ἡγεῖ εἶναι τὸν σοφιστήν; Ἐγὼ μὲν, ἦ δ' ὄς, ὥσπερ τοῦνομα, λέγει, τοῦτον εἶναι τὸν τῶν σοφῶν ἐπιστήμονα. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο μὲν ἔξεστι λέγειν καὶ περὶ ζωγράφων καὶ περὶ τεκτόνων, ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ τῶν σοφῶν ἐπιστήμονες· ἀλλ' εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς, Τῶν τί σοφῶν εἰσιν οἱ ζωγράφοι ἐπιστήμονες, εἴποιμεν ἂν πού αὐτῷ, ὅτι τῶν πρὸς τὴν ἀπεργασίαν τὴν τῶν εἰκόνων, καὶ τᾶλλα οὕτως· εἰ δέ τις ἐκεῖνο ἔροιτο, Ὁ δὲ σοφιστὴς τῶν τί σοφῶν ἐστίν; τί ἂν ἀποκρινοίμεθα αὐτῷ; ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης; τί ἂν εἴποιμεν αὐτὸν εἶναι, ὧ Σώκρατες, ἢ ἐπιστάτην τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν; Ἴσως ἂν, ἦν δ' ἐγώ, ἀληθῆ λέγοιμεν.

Πλάτωνος Πρωταγόρας Δ'
(μονάδες 10)

Πλάτωνος Πρωταγόρας Δ'	Ενδεικτική απόδοση στα Νέα Ελληνικά
Λέγε δή, τί ἡγεῖ εἶναι τὸν σοφιστήν;	«Λέγε, λοιπόν, τι νομίζεις ότι είναι ο σοφιστής»;
Ἐγὼ μὲν, ἦ δ' ὄς,	— «Εγώ, τουλάχιστον / βέβαια,», εἶπε αυτός,
ὥσπερ τοῦνομα, λέγει, τοῦτον εἶναι τὸν τῶν σοφῶν ἐπιστήμονα.	«ὅπως ακριβῶς λέει το όνομα, (ενν. νομίζω) ότι αυτός είναι ο κάτοχος της σοφίας / των σοφῶν πραγμάτων».
Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ,	— «Λοιπόν», εἶπα εγώ,
τοῦτο μὲν ἔξεστι λέγειν καὶ περὶ ζωγράφων καὶ περὶ τεκτόνων,	«αυτό είναι δυνατό να το λέει κανείς και για τους ζωγράφους και για τους τεχνίτες,
ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ τῶν σοφῶν ἐπιστήμονες·	ότι, δηλαδή, αυτοί είναι οι κάτοχοι της σοφίας / των σοφῶν πραγμάτων.
ἀλλ' εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς, Τῶν τί σοφῶν εἰσιν οἱ ζωγράφοι ἐπιστήμονες,	Αλλά, αν κάποιος μας ρωτούσε «τίνος είδους σοφίας (γνώσεων) / ποιων σοφῶν πραγμάτων είναι κάτοχοι οι ζωγράφοι»
εἴποιμεν ἂν πού αὐτῷ,	θα απαντούσαμε ίσως σε αυτόν

ὅτι τῶν πρὸς τὴν ἀπεργασίαν τὴν τῶν εἰκόνων,	ὅτι (εἶναι κάτοχοι των γνώσεων) σχετικά με την καλλιτεχνική επεξεργασία των εικόνων
καὶ ἄλλα οὕτως·	και για τα άλλα με αυτόν τον τρόπο / με τον ίδιο τρόπο (ενν. θα απαντούσαμε).

(μονάδες 10)

Κείμενο 2

ὁ τε γὰρ ξυνειδῶς καὶ εὖνους ἀκροατῆς τάχ' ἂν τι ἐνδεεστέρωσ πρὸς ἃ βούλεται τε καὶ ἐπίσταται νομίσειε δηλοῦσθαι, ὁ τε ἄπειρος ἔστιν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι, διὰ φθόνον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀκούοι. μέχρι γὰρ τοῦδε ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοὶ εἰσι περὶ ἐτέρων λεγόμενοι, ἕς ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶναι δρᾶσαι τῶν ἤκουσεν· τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες ἤδη καὶ ἀπιστοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ καὶ ἐμὲ ἐπόμενον τῷ νόμῳ πειρᾶσθαι ὑμῶν τῆς ἐκάστου βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν ὡς ἐπὶ πλεῖστον.

Ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον· δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἅμα ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταύτην τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ οἰκοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν.

Θουκυδίδου *Ἱστορία* Β' 35-36
(μονάδες 6)

Θουκυδίδου Ἱστορία Β' 35-36	Ενδεικτική απόδοση στα Νέα Ελληνικά
Ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον·	Θα αρχίσω (τον ἔπαινο) ἀπὸ τους προγόνους (μας) πρῶτα.
δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἅμα	Ἄλλωστε / Γιατί εἶναι δίκαιο και συγχρόνως πρέπον / σωστό για αυτούς,
ἐν τῷ τοιῷδε	σε μία τέτοια περίπτωση ὅπως αὐτὴ ἐδῶ / σε περίπτωση ὅπως ἡ σημερινή,
τὴν τιμὴν ταύτην τῆς μνήμης δίδοσθαι.	να τους ἀποδίδεται αὐτὴ ἡ τιμὴ / να τους δίνουμε αὐτὴν τὴν τιμὴ τῆς μνήμης (μνημόνευσης).
τὴν γὰρ χώραν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ οἰκοῦντες	Γιατί, κατοικώντας τὴ χώρα οἱ ἴδιοι πάντα,
διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων	καθὼς ἡ μια γενιά διαδεχόταν τὴν ἄλλη,

μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν.	την παρέδωσαν (σε εμάς) ἐλεύθερη με την ἀνδρεία τους / εξαιτίας της ἀνδρείας τους μέχρι σήμερα.
---	---

(μονάδες 6)

A.2 Σε ποιους ή σε τι αναφέρονται οι έντονα μαυρισμένοι όροι των πιο κάτω αποσπασμάτων: **ἐκεῖνο, αὐτόν, αὐτοῦ**; Να απαντήσετε στα Νέα Ελληνικά.

- i. εἰ δέ τις **ἐκεῖνο** ἔροιο, Ὁ δὲ σοφιστὴς τῶν τί σοφῶν ἐστίν; τί ἂν ἀποκρινοίμεθα αὐτῷ; ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης; τί ἂν εἴποιμεν **αὐτόν** εἶναι, ὦ Σώκρατες, ἢ ἐπιστάτην τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν; ἴσως ἂν, ἦν δ' ἐγώ, ἀληθῆ λέγοιμεν. (απόσπασμα από το Κείμενο 1)

Απάντηση:

- **ἐκεῖνο:** αναφέρεται στην ερώτηση που ακολουθεί, δηλαδή ποια σοφία / τέχνη / ειδικευση κατέχει ο σοφιστής. («Ὁ δὲ σοφιστὴς τῶν τί σοφῶν ἐστίν;»)
 - **αὐτόν:** αναφέρεται στον σοφιστή.
- ii. ὃ τε γὰρ ξυνειδῶς καὶ εὔνους ἀκροατὴς τάχ' ἂν τι ἐνδεεστέρωσ πρὸς ἃ βούλεταί τε καὶ ἐπίσταται νομίσειε δηλοῦσθαι, ὃ τε ἄπειρος ἔστιν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι, διὰ φθόνον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν **αὐτοῦ** φύσιν ἀκούοι.

(απόσπασμα από το Κείμενο 2)

Απάντηση:

- **αὐτοῦ:** αναφέρεται στον ακροατή που δεν γνωρίζει τα γεγονότα («ἄπειρον ἀκροατήν») / που είναι δύσπιστος απέναντι σε κάτι που ξεπερνά τη δική του φύση, τις δικές του δυνατότητες.

(μονάδες 6)

A.3 Σύμφωνα με το Κείμενο 2, μία από τις πιο κάτω δηλώσεις είναι λανθασμένη. Να την εντοπίσετε και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο (Θουκυδίδου *Ίστορία Β* 35-36).

- i. Οι ακροατές ανταποκρίνονται στον έπαινο με βάση τα προσωπικά τους βιώματα.
- ii. Ο ομιλητής αποφασίζει να διαφοροποιηθεί από τους προγενέστερους του.
- iii. Ο ομιλητής επιθυμεί ο λόγος του να γίνει αρεστός στο ακροατήριο.

(μονάδες 8)

Απάντηση:

Λανθασμένη δήλωση:

- ii. Ο ομιλητής αποφασίζει να διαφοροποιηθεί από τους προγενέστερους του.

Αιτιολόγηση: Ο ομιλητής αποφασίζει να ακολουθήσει το πατροπαράδοτο έθιμο / την παράδοση / τον δοκιμασμένο από τους παλαιούς νόμο / *χρή και ἐμέ ἐπόμενον τῷ νόμῳ*.

B. Αδίδακτο κείμενο για απόδοση στα Νέα Ελληνικά

(Μονάδες 25)

Να αποδώσετε το πιο κάτω αδίδακτο κείμενο (Κείμενο 3) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Κείμενο 3

Μετά την απόφασή τους για εκστρατεία στη Σικελία, οι Αθηναίοι συγκαλούν νέα συνέλευση για διευθέτηση των λεπτομερειών της αποστολής, όπου ο Αθηναίος στρατηγός Νικίας εκφράζει τον προβληματισμό του.

καὶ ὁ Νικίας ἀκούσιος μὲν ἡρημένος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβουλευθῆσαι, ἀλλὰ προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεῖ τῆς Σικελίας ἀπάσης, μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι, παρελθὼν ἀποτρέψαι ἐβούλετο, καὶ παρήνει τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδε. «Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἦδε ξυνελέγη, καθ' ὅτι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἐμοὶ μὲντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχείᾳ βουλῇ περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν ἄλλοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. καίτοι ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιοῦτου καὶ ἦσσαν ἐτέρων περὶ τῷ ἑαυτοῦ σώματι ὀρρωδῶ.»

Θουκυδίδου *Ίστορία Ζ* 8.4-9.2

Λεξιλόγιο:

εύπρεπής, ές: φαινομενικά σωστός
έφίεμαι (+γενική): αποβλέπω σε κάτι, επιθυμώ
παρέρχομαι: ανεβαίνω στο βήμα (για να μιλήσω),
πόλεμον αίρωμαι: ξεκινώ πόλεμο
όρρωδέω -ώ: φοβάμαι

Αδίδακτο κείμενο Θουκυδίδου <i>Ιστορία</i> Ζ' 8.4-9.2	Ενδεικτική απόδοση στα Νέα Ελληνικά
καὶ ὁ Νικίας ἀκούσιος μὲν ἡρημένος ἄρχειν,	Και ο Νικίας, που είχε εκλεγεί (στρατηγός) να διοικεί (ως αρχηγός) παρά τη θέλησή του,
νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι,	επειδὴ θεωρούσε ότι η πολιτεία / η πόλη δεν είχε πάρει ορθή απόφαση
ἀλλὰ προφάσει βραχεῖα καὶ εὐπρεπεῖ	αλλά με βιαστική / επιπόλαιη και φαινομενικά σωστή πρόφαση
τῆς Σικελίας ἀπάσης, μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι,	(επειδὴ θεωρούσε ότι η πολιτεία) επιθυμούσε / απέβλεπε σε ολόκληρη τη Σικελία, δύσκολο / μεγάλο / επικίνδυνο ἔργο,
παρελθὼν ἀποτρέψαι ἐβούλετο,	αφού ανέβηκε στο βήμα, ήθελε να αποτρέψει (την εκστρατεία)
καὶ παρήνει τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδε.	και συμβούλευε τους Αθηναίους (περίπου) τα παρακάτω / τα εξής:
«Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἦδε ξυνελέγη,	«Αυτή εδώ η εκκλησία (του δήμου) / συνέλευση έγινε / συγκεντρώθηκε για την προετοιμασία μας,
καθ' ὅτι χρὴ ἔς Σικελίαν ἐκπλεῖν·	καθώς / για το πώς πρέπει να πλεύσουμε εναντίον της Σικελίας / να εκστρατεύσουμε στη Σικελία.
ἐμοὶ μὲντοι δοκεῖ	Εγώ, όμως, νομίζω / Σε εμένα, όμως, φαίνεται
καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι,	ὅτι πρέπει να εξετάσουμε πάλι / ξανά αυτό το θέμα,
εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς,	αν, δηλαδή, είναι καλύτερο να στείλουμε τα πλοία
καὶ μὴ οὕτω βραχεῖα βουλῆ περὶ μεγάλων πραγμάτων	και όχι με μια τόσο βιαστική / επιπόλαιη σκέψη / απόφαση για μεγάλα / σπουδαία πράγματα
ἀνδράσιν ἀλλοφύλοις πειθομένους	έχοντας πειστεί από ξένους / αλλόφυλους άνδρες
πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι.	να ξεκινήσουμε έναν πόλεμο που δεν ταιριάζει / δεν μας αφορά.
καίτοι ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου	Και πράγματι, εγώ βέβαια τιμῶμαι / λαμβάνω τιμή / με τιμά ένα τέτοιο πράγμα (ὅτι, δηλαδή, έχω εκλεγεί στρατηγός)
καὶ ἦσσαν ἐτέρων περὶ τῷ ἑαυτοῦ σώματι ὀρρωδῶ.	και φοβάμαι για τη ζωή / το σώμα μου λιγότερο από άλλους.

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Γ.1 Υπαγόρευση αδιδακτου κειμένου για ορθογραφία:

Πλάτωνος *Πολιτεία* IV.444d

Ἔστι δὲ τὸ μὲν ὑγίειαν ποιεῖν τὰ ἐν τῷ σώματι κατὰ φύσιν καθιστάναι κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ’ ἀλλήλων.

[Γίνεται δεκτός και ο τύπος «υγείαν».]

(μονάδες 3)

Γ.2 Να εντοπίσετε **τα δύο** ορθογραφικά λάθη που υπάρχουν στο ακόλουθο απόσπασμα και να τα διορθώσετε. Να μεταφέρετε τον ακόλουθο πίνακα στο τετράδιο απαντήσεων και να τον συμπληρώσετε κατάλληλα.

ἐν γὰρ φρονίμοις τε καὶ φίλοις περὶ τῶν μεγίστων τε καὶ φίλων τάληθῆ εἰδότα λέγειν ἀσφαλὲς καὶ θαραλέον, ἀπιστοῦντα δὲ καὶ ζητοῦντα ἅμα τοὺς λόγους ποιῆσθαι.

Πλάτωνος *Πολιτεία* V.450d-e

Απάντηση:

ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΕΣ ΛΕΞΕΙΣ	ΔΙΟΡΘΩΜΕΝΕΣ ΛΕΞΕΙΣ
θαραλέον	θαρραλέον / θαρσαλέον
ποιῆσθαι	ποιεῖσθαι

(μονάδες 2)

Δ. Γλωσσικές παρατηρήσεις (γραμματικές, συντακτικές, λεξιλογικές)

(Μονάδες 20)

1.α. ἤρημένος

Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στον ενεστώτα και στον αόριστο β' στην ίδια φωνή.

Απάντηση:

Ενεστώτας: αἰρούμενος

Αόριστος β': ἐλόμενος

β. ἄρχειν

Να γράψετε το α΄ πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής μέλλοντα στην ενεργητική και στη μέση φωνή.

Απάντηση:

Μέλλοντας Ε.Φ.: ἄρξοιμεν

Μέλλοντας Μ.Φ.: ἀρξοίμεθα

γ. ἐφίεσθαι

Να γράψετε το γ΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα και παρατατικού στην ίδια φωνή.

Απάντηση:

Ενεστώτας: ἐφίεται

Παρατατικός: ἐφίετο

δ. πειθομένους

Να γράψετε το απαρέμφατο παρακειμένου και το β΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής υπερσυντελικού στην ενεργητική φωνή.

Απάντηση:

Παρακείμενος: πεπεικέναι

Υπερσυντέλικος: ἐπεπεΐκεις

(μονάδες 4)

2.α. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των έντονα μαυρισμένων λέξεων (**ἄμεινον**, **βραχεία**) του πιο κάτω αποσπάσματος διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ **ἄμεινόν** ἐστὶν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω **βραχεία** βουλήν περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν ἄλλοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι.
(ἀπόσπασμα ἀπὸ το Κείμενο 3)

(μονάδες 2)

Απάντηση:

ἄμεινον

Θετικός: ἀγαθόν

Υπερθετικός: ἄριστον

βραχεία

Συγκριτικός: βραχυτέρα

Υπερθετικός: βραχυτάτη

2.β. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους έντονα μαυρισμένους τύπους του πιο κάτω αποσπάσματος. Για κάθε τύπο που ζητείται, να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων τον αντίστοιχο αριθμό και τη μετατροπή.

καὶ ὁ Νικίας ἀκούσιος μὲν ἡρημένος ἄρχειν, **(i) νομίζων** δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι, ἀλλὰ **(ii) προφάσει** βραχεία καὶ **(iii) εὐπρεπεῖ** τῆς Σικελίας **(iv) ἀπάσης**, μεγάλου **(v) ἔργου**, ἐφίεσθαι, παρελθὼν ἀποτρέψαι ἐβούλετο, καὶ παρήνει τοῖς Ἀθηναίοις **(vi) τοιάδε**.

(απόσπασμα από το Κείμενο 3)
(μονάδες 3)

Απάντηση:

(i) νομίζοντες

(ii) προφάσεσι(v)

(iii) εὐπρεπέσι(v)

(iv) ἀπασῶν

(v) ἔργων

(vi) τοιόνδε

3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους έντονα μαυρισμένους τύπους του πιο κάτω αποσπάσματος. Για κάθε όρο που ζητείται, να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων τον αντίστοιχο αριθμό και τη συντακτική αναγνώριση.

Ἡ μὲν ἐκκλησία **(i) περὶ παρασκευῆς** τῆς ἡμετέρας ἤδε ξυνελέγη, καθ' ὅτι χρῆ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· **(ii) ἐμοὶ** μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι **(iii) σκέψασθαι**, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχεία **(iv) βουλή**

περι μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν ἄλλοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. (Κείμενο 3)

(μονάδες 4)

Απάντηση:

- (i) περι παρασκευῆς: εμπρόθετος (επιρρηματικός) προσδιορισμός της αναφοράς
- (ii) ἔμοι: δοτική προσωπική από το (απρόσωπο ρήμα) *δοκεῖ*
- (iii) σκέψασθαι: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στο (απαρέμφατο) *χρῆναι*
- (iv) βουλή: δοτική του τρόπου / δοτική της αιτίας (στο *μὴ πόλεμον ἄρασθαι*)

3.β. Να εντοπίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση στο πιο κάτω απόσπασμα και να δηλώσετε τα ακόλουθα: είδος, εισαγωγή, εκφορά και συντακτική θέση.

ἔμοι μέντοι δοκεῖ καὶ περι αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς. (Κείμενο 3)

(μονάδες 3)

Απάντηση:

Εντοπισμός: εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς

Είδος: (δευτερεύουσα) πλάγια ερωτηματική πρόταση ολικής αγνοίας (μονομελῆς)

Εισαγωγή: ερωτηματικό μόριο *εἰ*

Εκφορά: οριστική *ἄμεινόν ἐστιν*

Συντακτική θέση: επεξήγηση στο (στη δεικτική αντωνυμία) *περὶ (αὐτοῦ) τούτου* που προηγείται (ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας)

4.α. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων ποια από τις πιο κάτω νεοελληνικές λέξεις προέρχεται από το ρήμα που δίνεται στην αρχή κάθε σειράς:

- i. **εἴποιμεν** (Κείμενο 1): εποικισμός, επικός, επόμενος
- ii. **ἀληθῆ** (Κείμενο 1): λησμοσύνη, κατάληξη, ληστής

(μονάδα 1)

Απάντηση:

- i. επικός
- ii. λησμοσύνη

4.β. Δίνονται δύο σύνθετες λέξεις. Από το β΄συνθετικό καθεμιάς από αυτές να γράψετε στα Νέα Ελληνικά ό,τι ζητείται κάθε φορά:

- i. **διαδοχή** (Κείμενο 2): σύνθετο επίθετο
- ii. **έκπλεῖν** (Κείμενο 3): απλό ουσιαστικό

(μονάδες 2)

Απάντηση:

Σύνθετη λέξη	Παράγωγο από το β΄ συνθετικό
i. διαδοχή (Κείμενο 2): σύνθετο επίθετο	καταδεκτικός, ακατάδεκτος, αδέξιος, επιδέξιος, διαδοχικός, αποδεκτός, ...
ii. έκπλεῖν (Κείμενο 3): απλό ουσιαστικό	πλοίο, πλεύση, πλους, πλευστότητα, ...

4.γ. Να βρείτε στο ακόλουθο απόσπασμα και να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων **μία** λέξη με την οποία συνδέεται ετυμολογικά το νεοελληνικό ουσιαστικό **χρέος**.

Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἦδε ξυνελέγη, καθ' ὅτι χρῆ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχεῖα βουλή περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν ἀλλοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι.

(απόσπασμα από το Κείμενο 3)

(μονάδα 1)

Απάντηση:

Το ουσιαστικό **χρέος** συνδέεται ετυμολογικά με τη λέξη **χρή / χρῆναι**.

E. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά (Μονάδες 5)

Να μεταφέρετε το πιο κάτω κείμενο στα Αρχαία Ελληνικά.

Στην Αθήνα, παλιά, όποτε οι νέοι βρίσκονταν σε αδιέξοδο, ρωτούσαν τους σοφούς. Τώρα συναναστρέφονται κυρίως τους φίλους. Τιμούν περισσότερο αυτούς παρά τους σοφούς, επειδή θεωρούν ότι οι φίλοι τούς βοηθούν.

Απάντηση:

Ἐν Ἀθήναις / Ἀθήνησι(ν) / Ἀθήνησι(ν),

πάλαι / τὸ πάλαι

ὁσάκις / ὅποσάκις / ὅποτε

οἱ νέοι / νεανίσκοι /

ἐν ἀπορίᾳ εἶεν / ἀποροῖεν / ἐν ἀγνοίᾳ εἶεν / ἀγνοοῖεν,

ἐπυνθάνοντο τῶν σοφῶν.

ἢ

ἠρώτων / εἶροντο τοὺς σοφοὺς.

Νῦν

ὁμιλοῦσιν / συνομιλοῦσιν μάλιστα τοῖς φίλοις / μετὰ τῶν φίλων / πρὸς τοὺς φίλους.

ἢ

σύνεισιν / συγγίγνονται μάλιστα τοῖς φίλοις.

Τιμῶσιν μᾶλλον / πλέον αὐτοὺς ἢ τοὺς σοφοὺς,

ἢ

Τιμῶσιν αὐτοὺς μᾶλλον / πλέον τῶν σοφῶν

ἢ

Τιμὰς δίδωσιν αὐτοῖς μᾶλλον / πλέον τῶν σοφῶν

ἢ

Τιμὰς δίδωσιν αὐτοῖς μᾶλλον / πλέον ἢ τοῖς σοφοῖς,

ἐπεὶ / ἐπειδὴ / διότι / ὥς

νομίζουσιν / ἡγοῦνται / οἴονται / θεωροῦσιν / δοκοῦσιν / δοκεῖ αὐτοῖς

ἢ

νομίζοντες / ἡγούμενοι / οἰόμενοι / θεωροῦντες / δοκοῦντες

τοὺς φίλους αὐτοῖς βοηθεῖν.

[Γίνεται δεκτή και οποιαδήποτε άλλη ορθή επιλογή.]

Κείμενο 4

– Πήρε λοιπόν το λόγο ο Πρωταγόρας και είπε· Ε νέε, αν μαθητεύσεις κοντά μου, θα μπορείς, από την πρώτη μέρα που θα με συναναστραφείς, να γυρίζεις στο σπίτι σου καλύτερος από ό,τι ήσουν, και την άλλη τα ίδια πάλι· και γενικά κάθε μέρα θα μπορείς να σημειώνεις νέα επίδοση στο καλύτερο.

- Άμα τα άκουσα εγώ, είπα· αυτό που λες, Πρωταγόρα, δεν είναι καθόλου παράδοξο, είναι φυσικό, γιατί και σένα, τον τόσο μεγάλο στην ηλικία και τη σοφία, αν σε δίδασκε κανείς κάτι που να μην το ξέρεις, κέρδος θα είχες. Μην το παίρνεις λοιπόν έτσι, αλλά αλλιώς· να έτσι, αν αλλάζοντας τούτη δα κιόλας τη στιγμή επιθυμία ο Ιπποκράτης ήθελε να συναναστραφεί τούτο το νεαρό που τώρα τελευταία βρίσκεται στον τόπο μας, το Ζεύξιππο τον Ηρακλειώτη, και πηγαίνοντας σ' αυτόν, όπως και σε σένα τώρα, άκουε απ' αυτόν ό,τι ακριβώς και από σένα, ότι κάθε μέρα με τη συναναστροφή του θα γίνεται καλύτερος και θα σημειώνει πρόοδο· αν του έκανε ακόμη μια ερώτηση: Σε τι λες ότι θα γίνω καλύτερος και θα προοδεύσω; Θα του απαντούσε ο Ζεύξιππος: - Στη ζωγραφική. [...] Έτσι λοιπόν και συ πες στο νεανίσκο και σε μένα που σε ρωτώ για δικό του λογαριασμό: Ο Ιπποκράτης εδώ αν συναναστραφεί τον Πρωταγόρα, από την πρώτη κιόλας ημέρα φεύγει από κοντά του καλύτερος και κάθε μια από τις άλλες ημέρες θα σημειώνει πρόοδο, σε τι όμως, Πρωταγόρα, και τι θα αφορά η επίδοσή του;

- Και ο Πρωταγόρας, όταν άκουσεν αυτά: Και συ, είπε, Σωκράτη, κάνεις την ερώτηση που πρέπει και εγώ με χαρά απαντώ σε κείνους που σωστά ρωτούν. Ο Ιπποκράτης [...] κοντά μου θα μάθει μόνο αυτό για το οποίο ήλθε. Κι αυτό που διδάσκω είναι η σωφροσύνη για τα δικά του, πώς θα γίνει ικανότατος να την κατευθύνει και με τις πράξεις και με τους λόγους του. – Άραγε, είπα εγώ, καταλαβαίνω τι λες; Δίνεις, αλήθεια, την εντύπωση ότι εννοείς την πολιτική τέχνη και ότι υπόσχεςαι πως μορφώνεις καλούς πολίτες. – Αυτή ακριβώς είναι, είπε, η υπόσχεση που δίνω.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* Θ'

1.α. Στο Κείμενο 1 (Πλάτωνος *Πρωταγόρας* Δ') και στο Κείμενο 4 (Πλάτωνος *Πρωταγόρας* Θ') οι συνομιλητές συζητούν για το ίδιο θέμα.

Ποιο είναι αυτό και σε ποιο συμπέρασμα καταλήγουν στο κάθε απόσπασμα;

(μονάδες 3)

Απάντηση:

Βασικό θέμα: τι γνωρίζει ο σοφιστής / τι διδάσκει ο σοφιστής / τι μαθαίνει κάποιος κοντά στον σοφιστή.

Συμπέρασμα:

- **Κείμενο 1:** ο σοφιστής κατέχει / διδάσκει την τέχνη του λόγου / τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν
- **Κείμενο 4:** ο (σοφιστής) Πρωταγόρας διδάσκει την πολιτική τέχνη.

1.β. Να γράψετε **μία** κοινή σωκρατική μέθοδο που εφαρμόζεται στο Κείμενο 1 και στο Κείμενο 4 (απλή αναφορά) και να εξηγήσετε τη λειτουργία της στο καθένα από αυτά.

(μονάδες 3)

Απάντηση:

Κοινή σωκρατική μέθοδος:

- Σωκρατική ειρωνεία
- Διαλεκτική μέθοδος
- Μαιευτική / απορητική μέθοδος
- Αναλογικός συλλογισμός

Λειτουργία:

Κείμενο 1: Να αντιληφθεί / προβληματιστεί ο Ιπποκράτης τον βαθύτερο σκοπό της επίσκεψής του στον Πρωταγόρα (δηλ., τι θα διδαχθεί κοντά στον Πρωταγόρα / τι θα μάθει ο ίδιος κοντά στον Πρωταγόρα) μέσα από την προσποιητή άγνοια του Σωκράτη / τις ερωταποκρίσεις / την εκμαίευση των απαντήσεων / τα συγκεκριμένα παραδείγματα από άλλες τέχνες.

Κείμενο 4: Να εμπλέξει τον Πρωταγόρα σε μία συζήτηση / να εκθέσει τον Πρωταγόρα στα μάτια του Ιπποκράτη (και των υπολοίπων) με απώτερο παιδαγωγικό στόχο την καθοδήγηση του Ιπποκράτη (και των υπολοίπων) μέσα από την προσποιητή άγνοια του Σωκράτη / τις ερωταποκρίσεις / την εκμαίευση των απαντήσεων / τα συγκεκριμένα παραδείγματα από άλλες τέχνες.

2. «τὴν γὰρ χώραν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ οἰκοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἔλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδωσαν.» (απόσπασμα από το Κείμενο 2)

Αφού σχολιάσετε τη φράση του Περικλή «ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν», να εξηγήσετε ποιον στόχο του ομιλητή εξυπηρετεί η αναφορά της.

(μονάδες 5)

Απάντηση:

«Ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν»: αναφέρεται στο ύψιστο αγαθό της ελευθερίας και στην πολεμική αρετή, την ανδρεία των προγόνων, οι οποίοι με διαχρονικούς αγώνες εξασφάλισαν τη διατήρησή της. Η ελευθερία αποτελεί προϋπόθεση της δημοκρατίας, όπου η αρετή αποκτά ευρύτερη έννοια πέραν της πολεμικής.

Στόχος:

- Εξαίρει την πολεμική ανδρεία των προγόνων και επισημαίνει το αγαθό της ελευθερίας για να δώσει θάρρος, να εμπυχώσει, να τονώσει το ηθικό, να

ενισχύσει τη φιλοτιμία των Αθηναίων, ώστε να αγωνιστούν στον παρόντα πόλεμο.

- Να συναισθανθούν οι Αθηναίοι το μέγεθος της ευθύνης τους απέναντι στο έργο των προγόνων και έτσι να το μιμηθούν.
- Να πλέξει το εγκώμιο της Αθήνας, που χάρη στην ανδρεία των Αθηναίων παρέμεινε ελεύθερη.

3. Στο Κείμενο 2 (Θουκυδίδου *Ίστορία* Β' 35-36) χρησιμοποιείται το σχήμα της αντίθεσης. Να γράψετε **ένα** αντιθετικό ζεύγος στα Αρχαία Ελληνικά και να εξηγήσετε τη λειτουργία του στο συγκεκριμένο απόσπασμα (μία λειτουργία).

(μονάδες 4)

Απάντηση:

Αντιθετικά ζεύγη:

- ξυνειδώς και εύνους άκροατής ≠ άπειρος
- ένδεεστέρως δηλοῦσθαι ≠ πλεονάζεσθαι
- άνεκτοί οί έπαινοι ≠ άπιστοῦσιν

Λειτουργία:

Ο ομιλητής:

- διεγείρει, κερδίζει το ενδιαφέρον των ακροατών
- δίνει έμφαση, τονίζει τα λεγόμενά του
- παρουσιάζει με διαύγεια, καθαρότητα, σαφήνεια τις θέσεις του
- δίνει πειστικότητα στον λόγο, αφού αντιπαραβάλλει δύο εκ διαμέτρου αντίθετες καταστάσεις
- προβληματίζει τους ακροατές
- προΐδεάζει τους ακροατές για τις διαφοροποιήσεις που θα ακολουθήσουν και οι οποίες θα παρεκκλίνουν από την τυπική δομή των επιταφίων λόγων
- ...

- ΤΕΛΟΣ ΛΥΣΕΩΝ -